

Tektipleştirilmeye 'dur' deme zamanı

Pakize Özcan, Üstüne Kar Yağıyor, kadını aşağı gören, kadın haklarını tırpanlayan, kadınları hem kutuplaştırmaya hem de tektipleştirmeye çalışan zihniyete "dur" deme zamanının çoktan geldiğini haykıran bir roman" diyor

MUALLA UÇMANER

Öğretmenlik yıllarında Anadolu'nun farklı bölgelerinde sürdürdüğü yaşamından renkleri kitaplarına ustalıkla taşıyan yazar Pakize Özcan ile söyleştik.

Özcan'ın okuldan alınıp evlenmeye zorlanan on binlerce genç kızın çığlığını taşıyan 'Üstüne Kar Yağıyor' ile özgürlükleri için birlik olup zorbalığa karşı gelenlerin öyküsü 'Gücünü Yitiren Kral' kitaplarını da konuşmadan edemedik.

Günişığı Kitaplığı tarafından yayımlanan 'Gücünü Yitiren Kral' kitabınızla, geçmişte Eğitim Sen Çocuk Öykü Yarışması Seçici Kurul Özel Ödülü'ne değer görüldünüz. Kitapta, ayrımcılık, zorbalık ve haksızlıkla mücadele gibi toplumsal konulara da cesaretle eğiliyorsunuz. Yazma sürecinizi nasıl etkiledi bu konular?

Darbelerin, sansürlerin, olağanüstü hallerin yaşandığı, demokrasinin sık askıya alındığı bir ülkede yaşıyoruz. Haksızlıkların, hukuksuzlukların, kutuplaşmaların, zulmün arttığı böyleli dönemlerde cesur olmalı, zalime boyun eğmemeliyiz ki, iş isten geçmeden aydınlığa çıkabilelim. Sözü ettiğim karanlık dönemlerden birinin daha içinden geçiyoruz. Tadmızın tuzumuzun kaçtığı şu günlerde, yaşadığımız şiddet/ vahşet olayları çocukları da etkiliyor. Televizyonlarda gördükleri, ana babalarının kaygılı konuşmalarına kulak misafiri olduklarında duydukları, ülkede birtakım kötülüklerin yaşandığını, ters giden bir şeylerin olduğunu sezdiren onlara. Ama algı düzeyleri, bilgi/yaşam birikimleri bu yaşananları yorumlayacak, anlamlandırarak düzeyde olmadığı için, kendi düş dünyalarında, kendilerine göre korkular üretiyor, korkularını bilinçaltına atabiliyorlar.

Böyleli olağanüstü dönemlerde olup biteni çocukların algılayabilmesi, anlamlandırabilmesi, yaşanan olaylardan daha az etkilenmesi için, bir çocuk kitabı yazarı ne yapmalıdır sorusuna, 'Gücünü Yitiren Kral' yazarak yanıt verdim. Düş gücümü alabilmesine özgür bırakarak hayvanların yaşadığı bir ülke kurguladım onlar için. Anlatımımı, üslubumu, sözcüklerin büyüyle birleştirerek, tıpkı ülkemizde olduğu gibi karanlık günler yaşayan hayvanlar dünyasında masalsi bir dille dolastırdım onları. Bu masalsi dünyayı dolaşırken, hem eğlensinler, hem öğrenerek bakış açıları ge-

nişlesin, hem farkındalıkları artsın, hem de düş güçleri, edebi zevkleri gelişsin istedim. Kitabı okuyan çocukların, siyasetçi/toplum ilişkisi, ülkenin olağanüstü halleri sürüklenmesine neden olan etmenlerle ilgili olarak farkındalık kazanacağına inanıyorum.

İçinden geçtiğimiz zor zamanları da göz göz önüne alırsak, gençlik romanınız 'Üstüne Kar Yağıyor'u hangi düşüncelerin ışığında yazdınız? Gençlere vermek istediğiniz mesaj nedir?

Ne yazık ki, son günlerde kadınları aşağılayan siyasi demecilerin, 'hoca' kisvesine bürünmüş bazı kişilerin kadın haklarına karşı yaptıkları 'dini yorumlar'ın arttığını görüyoruz. Kadın aleyhine kışkırtmalar yapan böyleli zihniyetlerle mücadele eden, kadın haklarının gasp edilmemesi, kadına uygulanan şiddete son verilmesi, çocuk gelinlerin olmaması, kadın erkek eşitliğinin sağlanması için çabalayanlarımız olsa da, kutuplaştırılmış, önyargılara sıkı sıkıya sarılmış toplumda istenilen sonuca ulaşmak pek öyle kolay olmuyor. Toplum yapısını erozyana uğratan böyle karanlık dönemlerin tekrar etmesini istemiyorsak, çocuklarda ve gençlerde farkındalık yaratmalı, sorgulayıcı, toplumsal sorunlara karşı duyarlı, sorun çözmeye eğilimli, aydınlanmış kuşaklar yetiştirmeliyiz.

"Üstüne Kar Yağıyor"u bu düşüncelerin ışığında yazdım. Gençlere, çocuklara mesaj vermek, hamasi duygularını körüklemek, sahte duyguları coşturmak hiçbir zaman amacım olmadı, olamaz. Amacım; çocuk gelinlerin, eğitim hakkı elinden alınan kızların, şiddet gören kadınların, televizyon ekranlarındaki

kuru görüntülerden ibaret olmadığını, gerçekte ete kemiğe bürünmüş kanlı canlı var olduklarını, 'Üstüne Kar Yağıyor' romanımla görünür kılmaktı. Kendilerine dayatılan hayatları yaşamak zorunda bırakılan kadınların yaşadıkları travmaları, okurun kendi yüreğinde hissetmesini istedim. Aslında, biraz da bir isyan romanıdır 'Üstüne Kar Yağıyor'. Kadını aşağı gören, kadın haklarını tırpanlamaya kalkışan, kadınları hem kutuplaştırmaya hem de tektipleştirmeye çalışan zihniyete "dur" deme zamanının çoktan geldiğini haykıran bir romandır.

Öğretmen bir yazar olarak, iki uğraş arasında nasıl bir etkileşiminiz oldu? Birbirini beslediğini hissettiniz mi?

Yazarlığın düş zenginliği, yaşam zenginliği gerektirdiği kanısındayım. Öğretmenlik yıllarımda, toplumun geniş kesimini yeniden gözlemleme fırsatı buldum. Farklı yörelerde, özellikle kırsal kesimlerdeki ailelerle iç içe oldum. Böylece ülke topraklarındaki insan, doğa, hayvan öykülerini yaşayarak okudum. Çeşitli yörelerin toplum hayatını, coğrafyasını, ilişki biçimlerini yakından görebilmek bir şanstı benim için. Topluma karşı duyarlılık, sorumluluk duygusu geliştirmemi sağladı.

Yazarlığa yönelişimde yalnız öğretmenlik yıllarımın etkisi olmamıştır. Çocukluğumdan beri okumayı severim. Okuma tutkunu, ayrıca meraklı biri olmam, yazarlığa yöneliş nedenlerimden en önemlisi olsa da öğretmenliğim, yazarlığımı besleyen, beni yazmaya zorlayan önemli bir unsurdur. Yıllarca süren öğretmenliğim, çocukları yakından gözlemlem; onların, duygu düşüncelerini anlamamı, sorunlarına daha

bilinçli yaklaşmamı sağladı. İlgili alanlarını, aile ilişkilerini, dünyaya ve hayata bakışlarını, yaşadıkları duygusal iniş çıkışlarını yansıttıkları ve yaşadıkları ortamlarda yanlarındaydım her zaman. Gelenek ve göreneklerin yarattığı baskıları, baskıcı eğitim sisteminin ruhlarında açtığı yaraları çok yakından gördüğüm için, sessiz çığlıklarını yüreğimde hissettim hep. Aşklarının, mutluluklarının, başarılarının yarattığı sevinçlere sevindim onlarla birlikte. Sonuç olarak, öğretmenliğim yazarlığımı, yazarlığım ise öğretmenliğimi beslemiştir her zaman.

Buradan hareketle bir öğretmen olarak, çocukların edebiyatla buluşması anlamında eğitimcilere neler önerirsiniz?

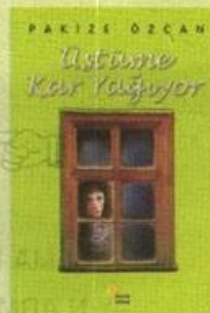
Çocuklara edebiyat sevgisi aşılamak, bir eğitimcinin olmazsa olmazları arasında yer almak zorundadır. Eğitimi, edebiyat sevgisi kazandırma yolunda başarı sağlamak amacıyla ise, çok emek harcaması, sabırlı olması gerektiğinin de bilincinde olmalı. İşe, çocuk ve gençlik kitaplarını; internette dolaşarak, kitapçıları gezerek araştırıp inceleyerek, incelediği kitapların arasından seçimler yaparak başlamalı. Deneyimli, okuma alışkanlığı kazanmış bir eğitimci, çocuğun ilgi alanlarını, algı düzeyini, sözcük dağarcığı kapsamını bilir. Bu sayede, okuyacağı ve önerceği kitabın içeriğine, yazarının diline, üslubuna bakarak isabetli seçimler yapabilir. Böyle eğitimcilerin var olduğunu biliyorum. Ne yazık ki, çoğu eğitimci için kolayına kaçıyor. "Falanca kitabı oku, sayfa sayısını, yazarının adını yaz. Bir kitap oku, özeti çıkar. Okuduğunuz bir kitabı sınıfta anlatacaksınız," gibi direktifler vererek, çocuğa edebiyat sevgisi kazandıracağını sanıyor. Oysa verilen böyleli direktiflerle çocuk, edebiyat sevgisi değil, nefreti kazanır.

Kendi öğretmenlik deneyimlerimden yola çıkarak önereceğim yollardan biri: Önceden araştırılıp incelenerek seçilen bir kitap, sınıfta öğrencilere öğretmen tarafından, etkili ses tonu, yerinde vurgulamalar yaparak okunur. Konunun ilgi çekici bir noktasında okuma bırakılır, öğrencilere daha sonra neler olabileceği konusunda fikirleri sorulur. Sonra yeniden okuma sürdürülür. İstenirse aynı olay birkaç kez yinelenir. Kitap bitirildikten sonra, "Olay kahramanının yerinde siz olsaydınız ne yapardınız?" türü sorular sorulabilir. Bu çalışmalar aralıklı olarak sürdürülmesi sonucunda, okumaya olan ilgi artacaktır. Çocuk, kendi okuyacağı kitabı, kendi seçebileceği duruma gelecektir.

GÜCÜNÜ YİTİREN KRAL

Pakize Özcan
Günişığı Kitaplığı, 2011

ÜSTÜNE KAR YAĞIYOR

Pakize Özcan
Günişığı Kitaplığı, 2006